Nr 34

Kulturutskottets betänkande i anledning av motion om viss gudstjänstgemenskap.

Motionen

I motionen 1973:1237 av fru Jonäng (c) och herr Källstad (fp) hemställs att riksdagen för sin del antar följande

Förslag till

Lag om viss gudstjänstgemenskap

1 §

Utan hinder av vad som eljest gäller får präst i svenska kyrkan medverka vid nattvardsgudstjänst inom annat kristet samfund i landet. Såsom villkor härför gäller, att gudstjänsten hålles i samfundets gudstjänstrum, att nattvardens instiftelseord ingår i gudstjänsten och att gudstjänsten särskilt utlysts såsom ekumenisk. – Innan präst sålunda medverkar skall han samråda med biskopen i det stift han tillhör. Församlingspräst skall därjämte samråda med övriga präster i församlingen samt med kyrkorådet.

2 §

Utan hinder av vad som eljest gäller får den, som i annat kristet samfund är behörig att leda nattvardsgudstjänst, på inbjudan av pastor i församling inom svenska kyrkan medverka vid nattvardsgudstjänst, som hålles enligt svenska kyrkans gudstjänstordning och som särskilt utlysts såsom ekumenisk.

Innan sådan inbjudan beslutas skall pastor samråda med församlingens övriga präster samt med kyrkorådet.

Beslut om inbjudan underställes domkapitlets prövning.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

Enligt svenska kyrkans ordning skall nattvardsgudstjänst förrättas av präst i svenska kyrkan, och sådan präst äger inte rätt att medverka vid nattvardsgudstjänst enligt annat samfunds gudstjänstordning. Motionärerna framhåller emellertid att kyrkor och samfund under senare år alltmer präglats av ekumeniska strävanden. Man upplever starkt gemenskapen och enheten över samfundsgränserna, och inte minst ungdomen söker nya vägar för att nå gemenskap och samförstånd. På församlingsplanet tar sig samarbetet bl. a. uttryck i en önskan om möjligheter till en fördjupad

gudstjänstgemenskap och då inte minst nattvardsgemenskap.

Den lag som motionärerna föreslår öppnar för svenska kyrkans del en viss möjlighet till s. k. intercelebration som i detta fall innebär dels att präst i svenska kyrkan under vissa förutsättningar kan få medverka vid nattvardsgudstjänst inom annat kristet samfund inom landet, dels att den som i annat kristet samfund är behörig att leda nattvardsgudstjänst under vissa förutsättningar kan få inbjudas att medverka vid nattvardsgudstjänst enligt svenska kyrkans ordning.

Bakgrund

Kyrkomötet

Med anledning av en motion vid 1970 års kyrkomöte antog mötet för sin del en lag med samma syftning som den som nu föreslås i riksdagsmotionen (kskr 1970:50). Denna lag hade emellertid begränsad giltighetstid och en annan föreskrift om ikraftträdande än det nu föreliggande motionsförslaget som – trots överensstämmelse i övrigt – därför inte kan anses gälla identiskt samma lag som den som kyrkomötet antog. Kyrkomötet anhöll vidare att Kungl. Maj:t skulle ställa erforderliga medel till ärkebiskopens förfogande för en utredning i enlighet med i kyrkomötesmotionen 1970:42 angivna riktlinjer. Utredningens uppgift skulle vara att noga undersöka möjligheterna och förutsättningarna för gudstjänstgemenskap mellan svenska kyrkan och andra kristna samfund i vårt land.

Kungl. Maj:ts beslut med anledning av kyrkomötesskrivelsen meddelades den 4 juni 1971 och innebar att Kungl. Maj:t inte ansåg sig böra föreslå riksdagen att för sin del anta den av kyrkomötet antagna lagen men att medel i viss utsträckning ställdes till förfogande för den angivna utredningen.

Tidigare riksdagsbehandling

I motionen 1971:808 hemställdes att riksdagen skulle för sin del anta den av kyrkomötet antagna lagen om viss gudstjänstgemenskap.

Kulturutskottet (1971:20) erinrade om att 1968 års kyrkomöte uttalat sig för att kyrkans inre verksamhet i framtiden skall regleras genom bestämmelser som kyrkomötet själv utfärdar. Mot den bakgrunden och med hänsyn dels till Kungl. Maj:ts ovannämnda beslut med anledning av 1970 års kyrkomötesbeslut i frågan, dels till det väntade betänkandet av stat–kyrka-beredningen ansåg sig utskottet inte böra göra det ställningstagande i lagfrågan som motionären önskat.

Riksdagen avslog motionen 1971:808.

Även vid 1972 års riksdag väcktes ett motionsyrkande om antagande av en lag om viss gudstjänstgemenskap (motionen 1972:1055, punkt 1). Yrkandet avstyrktes av kulturutskottet i betänkandet 1972:2 och avslogs av riksdagen.

Utskottet

Den lag om viss gudstjänstgemenskap som 1970 års kyrkomöte för sin del antog var avsedd att träda i kraft den 1 januari 1972 och att gälla i endast fyra år medan det i motionen framlagda lagförslaget föreslås träda i kraft dagen efter den då lagen utkommit från trycket i Svensk författningssamling och därefter gälla utan tidsbegränsning. Detta innebär att den lag som motionärerna föreslår – trots överensstämmelse i övrigt – inte är identisk med den som kyrkomötet antagit och att det därför, vid bifall till motionen, krävs beslut både av kyrkomötet och av Kungl. Maj:t för att förslaget skall bli gällande lag. Jämlikt 87 § 2 mom. regeringsformen skall ett av riksdagen antaget förslag i en kyrkolagsfråga, vilket det här gäller, underställas kyrkomötet i så god tid att lagen, efter godkännande i kyrkomötet, kan utfärdas före nästa riksdags öppnande (i undantagsfall tio dagar efter öppnandet). Detta innebär att riksdagen, helt oavsett vilken uppfattning den har i sakfrågan, av praktiskt-konstitutionella skäl inte rimligen kan bifalla motionen 1973:1237.

I detta läge anser sig utskottet inte ha anledning att i detalj granska det föreliggande lagförslaget. Utskottet avstår också från att göra något uttalande om lämpligheten av att man för svenska kyrkans del fattar ett delbeslut i den aktuella frågan utan att man först haft ingående överläggningar med övriga berörda trossamfund. Däremot vill utskottet gärna uttala förståelse för de intentioner som ligger bakom motionen. Utskottet vill också erinra om att Kungl. Maj:t genom beslut den 4 juni 1971 i viss utsträckning ställt medel till förfogande för en av 1970 års kyrkomöte önskad utredning angående möjligheterna och förutsättningarna för gudstjänstgemenskap mellan svenska kyrkan och andra kristna samfund i vårt land. Enligt vad utskottet inhämtat har utredningsarbetet påbörjats.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet
att riksdagen avslår motionen 1973:1237.

Stockholm den 25 oktober 1973

På kulturutskottets vägnar
LENNART MATTSSON

Närvarande vid ärendets slutbehandling: herrar Mattsson i Lane-Herrestad (c), Larsson i Vänersborg (s), fru Sundström (s), herr Källstad (fp), fru Berglund (s), fru Frænkel (fp), herrar Green (s), Eriksson i Ulfsbyn (c), Andersson i Örträsk (s), fröken Eliasson (c), fru Johansson (s), herrar Sörenson (s), Nisser (m) och fru Nordlander (vpk).

GOTAB 73 5297 S Stockholm 1973